

Foto: Avtalen om re-godkjenning som Trygt fylke vert signert i 2011

ÅRSRAPPORT FOR TRYGGE LOKALSAMFUNNSARBEIDET 2011

1. Sogn og Fjordane fylkeskommune

2. Emma Bjørnsen, emma.bjornsen@sfj.no, fagkoordinator folkehelse, 100 % stilling

3. Organisering

Trygge lokalsamfunn (TL) er ein integrert del av folkehelsearbeidet i fylkeskommunen, og er forankra politisk i gjeldande fylkesplan. Folkehelse er integrert i fleire fylkesdelplanar og strategidokument, der også universell utforming er grunnleggande prinsipp. Førebygging av skader og ulykker ein også ein integrert del av fagavdelingane sitt arbeid. Fylkesplanprogrammet "Folkehelse og livsutfalding" held fram i 2012, og har eit programstyre med politisk leiing.

Fylkestrafikktryggingsutvalet (FTU) er eit underutval under Hovudutval for samferdsle. Statens vegvesen har sekretariatet for FTU, som er svært aktive i trafikktryggingsarbeidet, og som saman med sine samarbeidspartar gjennomfører ein 4-årig handlingsplan.

Som ledd i partnerskapsarbeidet vart ressursgruppa Trygge, levande og inkluderande lokalsamfunn etablert hausten 2011. Her deltek representantar frå fleire frivillige organisasjonar og offentlege instansar. Det skal også etablerast eit fora for universell utforming.

Alle dei 13 vidaregåande skulane har etablert faste folkehelsegrupper med representasjon frå skuleleiinga, elevane, kantina, miljøkoordinator, tannhelsetenesta og skulehelsetenesta.

4. Omtal kort dei langsiktige, bærekraftige programma som er lagt opp for å sikre eit trygt lokalsamfunn og som omhandlar alle aldersgrupper og arenaer

Fylkeskommunen har teikna partnerskapsavtalar om folkehelse med 21 kommunar. I desse avtalane er førebygging av skader og ulykker eit av åtte tema som er lista opp som viktige innsatsområde. Det er også teikna avtale med to frivillige organisasjonar.

Etter at fylkeskommunen vart re-godkjent som eit trygt lokalsamfunn i fylkestinget i juni 2011, vart alle kommunane invitert til å delta i eit skadeførebyggande arbeid etter TL-modellen. 8

kommunar melde si interesse for dette. Dei deltek nå i eit kompetanseprogram som inneheld seks samlingar med relevante tema. Her har vi nytta oss av det programmet som er utvikla av Norsafety på vegne av Troms fylkeskommune. I referansegruppa for satsinga sit Helse Førde, Fylkesmannen, Høgskulen, Trygg trafikk, Kriminalomsorga og Trafikktryggingutvalet (FTU).

5. Omtal kort program som er retta inn mot spesifikke høgrisikogrupper og sårbare grupper.

- NY GIV – program i vidaregåande opplæring for å hindre fråfall i skulen. Prosjektet har to tilsette + ei traineestilling. Her jobbar ein også ut mot ungdomstrinnet i nokre skular
- «Trygt heim for ein 50-lapp» er ei transportordning for ungdom mellom 16 og 24 år som er ei ulykkesutsett gruppe i trafikken. Vi ynskjer at alle skal ha eit tilbod om trygg og rimeleg transport heim natt til søndag.
- «Lokale transporttilbod» for ungdom mellom 13-19 år er ei ordning der fylkeskommunen gjev tilskot til fleksible skyssløysingar for at ungdomen skal komme seg trygt til og frå fritidsaktivitetar på ettermiddags- eller kveldstid. Ordninga vert styrt av ungdomen sjølve, vert utført med drosje, minibuss, eller buss og går dit ungdomane vil - når dei vil.
- «Sørvisskyssen» er ei transportordning som er tilrettelagt for eldre, funksjonshemma og andre, der dei som har behov for transport vert henta heime og køyrd til sentrum. I 14 kommunar er det organisert eit praktisk og sosialt opplegg for dei som nyttar seg av ruta.
- Trygg russefeiring i vidaregåande skule
- Trafikkopplæring i ungdomsskulen og vidaregåande; Trafikk som tema i samsvar med "Kunnskapsløftet." Skulane skal kjenne føringane i Kunnskapsløftet og kunne gjere seg bruk av "trafikk og skule"
- Temadag i vidaregåande skule om trafikk med m.a. utdeling av refleksvestar.
- «Livreddande kolleksjon» - FTU har samarbeidd med designmiljø i fylket utvikla klede til ungdom, der refleks er vevd inn i stoffet. Målet er å ha prøvekolleksjonen klar innan hausten 2012.
- Tilskot til kurs i ungdomsskule og vidaregåande skule i førebyggjande hørselsarbeid.
- Som eitt av tre fylke deltek tannhelsetenesta i eit nasjonalt prøveprosjekt i samarbeid med barnevernet.
- Universell utforming av turløyper som del av EU-prosjektet Coast Alive.
- Førebygging av psykiske vanskar og rusproblem i vidaregåande skule. Diverse kurs og program i samarbeid med Bergensklinikkene og Fylkesmannen i Sogn og Fjordane
- Aktive skulebarn. Trygging av skulevegen og på stader der skulebussen/foreldra stoppar. Arbeidet skjer i samarbeid med Trygg Trafikk, og med finansiering frå fylkeskommunen.

6. Omtal ordningar/program som dokumenterer skadesituasjon, hyppighet og årsaker til skader.

Etter folkehelselova har fylkeskommunen ansvar for å ha oversikt over helsesituasjonen i fylket og korleis denne fordeler seg i befolkninga etter sosiale kriteria. Som ledd i dette vil Folkehelseinstituttet, på oppdrag frå Helsedirektoratet, få på plass ein statistikkbase og levere profilar til alle kommunar og fylke i 2012. Her vil vi etter kvart finne data om skader og ulykker, men dette er ikkje på plass enno.

Hausten 2011 gjennomførte fylkeskommunen og Universitetet i Bergen (Hemilsenteret) ei spørjeundersøking blant alle 6. og 8.ande klassingar i 25 av 26 kommunar. Data vil føreligge på vårparten 2012, og vil gje oss viktig innsikt i tema som gjeld folkehelse generelt, der åtferd knytt til skader og ulykker inngår.

Helse Førde har laga statistikkar for åra 2001, 2010 og 2011 over hoftelddsbrøt i alle kommunane. Desse er sendt til kommunane.

I samband med rulleringa av Handlingsplan for trafikktryggleik har FTU brukt data over hardt skadde og drepne i trafikken som er henta frå eksisterande datakjelder.

Fylkestannlegen har gode data over tannhelsa i fylket.

7. Omtal kort kva evalueringstiltak som er brukt for å vurdere eigne program, prosessar og effekt av endringar

Med unntak av data/ tal på elevar som fell i frå i vidaregåande opplæring, trafikkulykker og tannhelsa er det dårleg datagrunnlag på dei fleste indikatorar. Dette gjer at effekten av arbeidet har vore vanskeleg å måle. På begge desse indikatorane ligg vi i landstoppen i positiv retning.

Transportøkonomisk institutt (TØI) gjennomførte i 2005 ei undersøking som viser at alt tydar på at Trygt heim for ein 50 - lapp har vore ein suksess som trafikktryggingstiltak. Rapporten frå TØI viser at reisene med privatbil på laurdagskveldane/natt til søndag har blitt redusert. Det har vore ein nedgang på mellom 22-30 prosent i tal skadde og drepne i trafikken i aldersgruppa 16 - 30 år i Sogn og Fjordane sidan Trygt heim for ein 50 - lapp starta i 2002. Kor mykje av nedgangen som skyldast naturlege variasjonar, og kor mykje som skuldast Trygt heim for ein 50 - lapp er usikkert. Men alt tydar på at Trygt heim for ein 50 - lapp har hatt ein svært positiv innverknad på trafikktryggleiken i Sogn og Fjordane.

8. Omtal kort deltaking og medverknad i nasjonalt og internasjonalt nettverk av Trygge lokalsamfunn / Safe Communities.

Fylkeskommunen deltek i Nasjonalt råd for Trygge lokalsamfunn og i fylkesnettverket for Trygge lokalsamfunn. I 2011 deltok vi ikkje på internasjonale konferansar eller i andre fora i Safe Communities nettverket. Men fleire tilsette deltok på Open Days i EU, Brüssel, som hadde nokre tema som var relevante for tryggleiksarbeidet.

9. Omtal kort evt. vesentlege endringar i høve til opphøveleg søknad og tidlegare rapportar.

Ingen vesentlege endringar

10. Omtal kort inntil tre spesielt vellukka tiltak som kan gje inspirasjon til arbeidet i andre kommunar og brukast i en Trygge lokalsamfunn-idébank

11. Omtal kort direkte resultat av Trygge lokalsamfunnarbeidet.

«Trygge eldre», som 8 kommunar deltok i frå 2008-2010, er vorte vidareført i kommunane og ligg i botnen for at fleire av dei no deltek i satsinga på Trygge lokalsamfunn. I tillegg til å førebygge lårhalsbrot ser kommunane verdien av å jobbe spesielt med førebygging av skader og ulykker generelt.

Dei vidaregåande skulane gjennomfører trygg russetid og anna trafikktryggingssarbeid som del av sitt førebyggjande arbeid. Skulane rapporterer til opplæringsavdelinga på arbeidet sitt. Alle skulane har miljøkoordinatorar, og avdelinga har samlingar for desse kvart år der dette arbeidet vert diskutert og erfaringar vert formidla.

12. Omtal i stikkord aktivitetar som er gjennomført i samarbeid med frivillige organisasjonar, lag og foreiningar og gje ei oversikt over dei frivillige organisasjonane som har delteke i arbeidet.

Trygg Trafikk er ein viktig samarbeidspart på skade- og ulykkesområdet. Redningssselskapet Sogn og Fjordane gjennomfører kvart år mange tiltak for å førebygge ulykker på sjøen. Dei rettar seg

mot barn og unge, og samarbeider med asylmottak og barnevernet for nå utsette grupper. Redningsselskapet er ein ny samarbeidspart for oss.

Sogn og Fjordane Røde Kors, Nasjonalforeningen for folkehelsen og Fotballkrinsen er andre organisasjonar som vi samarbeider med. Fotballkrinsen har gjennom fleire år jobba for at dei lokale klubbane skal ha fokus på trafikktryggleik i sitt arbeid. Mange klubbar har kjøpt inn eigne minibussar for å transportere miniputt-spelarane til og frå kampar på ein trygg måte.

13. Er det sett av eigne midler til Trygge Lokalsamfunn-arbeidet i budsjettet? Hvor mye?

Det er sett av midlar til tiltak fylkeskommunen gjennomfører på mange ulike budsjett knytt til dei ulike tiltaka som vert drifta. Grovt sett er det budsjettert med 4.-6.mill. kr. Utan at lønskostnader er rekna med.

Til satsinga på førebygging etter TL-modellen med dei 8 kommunane er det sett av i kr 480 000,- i 2011. Trafikktryggingsutvalet har eige budsjett på om lag kr 500 000,-

14. Korleis vert Trygge lokalsamfunn-arbeidet profilert? På kommunens heimeside? På brevark? I egne nyheitsbrev?

Arbeidet er profilert på nettsider

[http://www.sfj.no/cmsff/cmssff/cmspublish.nsf/\\$all/28D6A5E90381CCFDC1257234006C1CDD?open&qm=wcm_1,17,4,14](http://www.sfj.no/cmsff/cmssff/cmspublish.nsf/$all/28D6A5E90381CCFDC1257234006C1CDD?open&qm=wcm_1,17,4,14)

[http://www.sfj.no/cmsff/cmssff/cmspublish.nsf/\\$all/BF3750452334CAC2C12574650026A50D](http://www.sfj.no/cmsff/cmssff/cmspublish.nsf/$all/BF3750452334CAC2C12574650026A50D)

Det vert også laga nyhendesaker og pressemelidingar på aktuelle saker og tiltak.

15. Legg ved foto, kopi av avisartiklar og anna materiell som kan nyttast for å illustrere arbeidet og rapporten

16. Fyll ut skjemaet med opplysningar frå ditt fylke:

Kommune / bydel / fylke:	
Personskader etter ulykker behandla i sjukehus:	88 pr. 1000, 3 årig gjennomsnitt standardisert (FHI)
Antall hoftebrudd, behandla i sjukehus:	92 per 1000, 3 årig gjennomsnitt, standardisert, (FHI)
Døde og skadde i brann:	
Døde og skadde i drukningsulykker:	
Døde og skadde i trafikkulykker:	1630 i perioden 1999-2008 totalt for alle aldersgrupper
Politirapporterte personskader – vold:	